

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»
Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Курсова робота»

Освітня програма Географія

Спеціальність 106 Географія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Курсова робота
Формат дисципліни	нормативна
Обсяг дисципліни	9 кредитів ECTS, 270 год., з них 270 год. самостійної роботи. Вид контролю – екзамен
Консультації	Впродовж семестру

2. Анотація до курсу

Атестація студентів здійснюється екзаменаційною комісією після завершення теоретичної та практичної частини навчання за відповідним освітнім рівнем з метою встановлення фактичної відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти за конкретною спеціальністю. Захист курсових робіт здійснюється на підставі оцінки рівня загально-професійних і спеціалізовано-професійних компетентностей студентів, передбачених відповідним рівнем національної рамки кваліфікацій і Освітньо-професійною програмою підготовки фахівців за спеціальністю 106 Географія. Для проведення захисту курсових робіт студентів створюються Екзаменаційна комісія. Формування, організацію роботи та контроль за діяльністю Екзаменаційної комісії здійснює деканат.

3. Мета та цілі курсу

Головною метою написання та захисту курсової роботи є напрацювання навичок студентів щодо вміння самостійно працювати з джерельною базою досліджень, творчо підходити до вирішення завдань дослідження. Курсова робота є одним із видів наукової роботи, самостійним навчально-науковим дослідженням студента, яке виконується з певної, двох чи трьох дисциплін одного спрямування. Виконання курсової роботи має за мету дати студентам навички проведення наукового дослідження, розвинути у них навички творчої самостійної роботи, оволодіння загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень, поглибленим вивченням будь-якого питання, теми навчальної дисципліни.

Курсова робота забезпечує системний підхід для майбутнього виконання наукових досліджень шляхом закріплення таких етапів наукового дослідження як обґрунтування актуальності вибраного напрямку дослідження, формулювання мети та завдань дослідження, предмету та об'єкту дослідження, складання плану досліджень тощо. Метою курсової роботи є надання студентам теоретичних та практичних знань у сфері наукових досліджень та допомогти формалізувати постановку задач дослідження в курсовій, а в подальшому і в магістерській роботі для подальшого успішного розкриття цієї теми.

У результаті написання курсової роботи студент повинен:

Знати:

- особливості організації наукових досліджень на рівні держави;
- пріоритетні напрямки подальшого розвитку досліджень за обраними темами своїх курсових робіт;
- основні етапи проведення наукових досліджень за обраною темою;

– особливості проведення наукових досліджень, складання календарного плану їхнього виконання.

Вміти:

- вибирати та аналізувати джерела інформації за напрямом свого дослідження;
- обґрунтовувати актуальність дослідження в обраному тематичному напрямку;
- ставити мету дослідження та завдання, які необхідно виконати для її досягнення;
- формувати об’єкт та предмет наукового дослідження;
- обирати методи дослідження;
- обґрунтувати практичну та наукову значимість досліджень, що проводяться студентом;

4. Компетентності

- Здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми територіальної організації суспільного виробництва, природокористування і виробляти рішення щодо їх усунення; здатність вчитися; автономія; Здатність вдосконалювати власне навчання і виконання, включно з розробленням навчальних і дослідницьких навичок;
- Здатність до ефективного комунікування та до представлення складної комплексної інформації у стислій формі усно та письмово, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та відповідні наукові терміни;
- Дотримання етичних принципів як з погляду професійної чесності, так і з погляду розуміння можливого впливу досягнень з природничих наук на соціальну сферу; здатність цінувати різноманіття та мультикультурність; здатність до критичного мислення, навички обдумування; міцне знання професії на практиці;
- Готовність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації українською та іноземними мовами у науково-дослідній та проектній діяльності; Здатність планувати і розв’язувати задачі власного професійного і особистого зростання; Здатність до реалізації інноваційних технологій у дослідженнях; Здатність до організації пошуку способів виконання практичних завдань за зразком або алгоритмом;
- Здатність аналізувати географічні об’єкти та феномени як природного походження, так і технічні та техногенні, з погляду фундаментальних науково-географічних підходів і знань, а також на основі відповідних картографічних та геоінформаційних методів;
- Здатність оцінювати порядок величини і знаходити відповідні рішення із чітким визначенням припущень та використанням спеціальних та граничних випадків;
- Здатність розуміти та уміло використовувати математичні та числові методи, які часто використовуються у географії та екології;
- Здатність виконувати експерименти незалежно, а також описувати, аналізувати та критично оцінювати експериментальні дані;
- Здатність розв’язувати широке коло проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів;
- Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення (мови програмування, пакети) для проведення географічних та екологічних досліджень;

- Здатність описати широке коло географічних об'єктів та явищ, починаючи від глобальних та закінчуючи процесами, що відбуваються на мікрорівні (фацій, елементарних суспільно-географічних систем).

5. Результати навчання

- Знання основних категорій і концепцій фізичної та суспільної географії;
- Здатність використовувати теоретичні знання з методології наукової творчості та практичні навички з організації наукових досліджень для професійної науково-дослідної діяльності;
- Здатність ставити мету та формулювати завдання конкретного наукового дослідження спрямованого на вирішення завдань оптимізації природокористування та розміщення продуктивних сил;
- Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі географії для самонавчання та творчого саморозвитку;
- Готовність до роботи з науковою і методичною літературою, картографічними матеріалами та іншими джерелами інформації.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу – 9 кред. ECTS, 270 год.			
<u>Вид заняття</u>		<u>Загальна кількість годин</u>	
лекції		-	
практичні		-	
самостійна робота		270	
Ознаки курсу			
<u>Семестр</u>	<u>Спеціальність</u>	<u>Курс (рік навчання)</u>	<u>Нормативний / вибірковий</u>
4,6,7	106 Географія	2,3,4	нормативний

Етапи написання курсової роботи

Процес написання роботи складається з кількох послідовних етапів:

1. Підготовча робота.
2. Дослідницька робота.
3. Написання тексту курсової роботи.
4. Технічне оформлення дослідження.
5. Захист курсової роботи.

Етапи самостійної роботи над курсовим дослідженням	Види самостійної роботи	Способи і прийоми виконання роботи
1. Підготовча робота	1. Вибір теми курсової роботи, визначення її мети і завдань	1. Ознайомлення з найновішими результатами досліджень проблеми шляхом вивчення літератури та інших матеріалів.

	2. Виявлення сучасного стану досліджуваної проблеми.	2. Консультації з викладачем кафедри.
2. Дослідницька робота.	1. Розробка робочого плану. 2. Відбір матеріалу. 3. Здійснення планових досліджень, їх аналіз. 4. Оформлення попередніх підсумків роботи.	1. Систематизоване вивчення літератури з теми і інших матеріалів. 2. Вивчення стану дослідження питання на сучасному етапі, його узагальнення. 3. Складання переліку необхідних дослідницьких робіт. 4. Використання різних форм теоретичних, експериментальних, практичних досліджень, які допомагають зробити власні висновки. 5. Аналіз та узагальнення досліджень, орієнтовні висновки.
3. Написання тексту курсової роботи	1. Робота над чорновим екземпляром роботи.	1. Класифікація і узагальнення матеріалу. 2. Визначення композиції курсової роботи, послідовності викладу матеріалу, змісту додатків. 3. Літературний виклад одержаних результатів аналізу першоджерел, експериментальної роботи, власних думок.
4. Технічне оформлення	1. Оформлення чистового екземпляру курсової роботи.	1. Редагування тексту, його написання чи друкування. 2. Оформлення ілюстрацій і додатків.
5. Підготовка до захисту і захист	1. Складання тексту короткого виступу. 2. Ознайомлення з рецензією наукового керівника.	1. В основу доповіді (до 5 хвилин) покласти вступ, основні тези практичної частини, висновки і пропозиції щодо проведеної науково-дослідницької діяльності.

7. Система оцінювання курсу

Загальні критерії оцінювання:

“відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в

нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;

“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

Оцінювання результатів захисту курсової роботи здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою оцінювання знань. При визначенні оцінки курсової роботи береться до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки студентів.

Оцінки захисту курсової роботи виставляє кожен член комісії.

Якщо захист курсової роботи не відповідає вимогам рівня атестації, Екзаменаційна комісія ухвалює рішення про те, що студент не пройшов атестацію і в протоколі засідання Екзаменаційної комісії йому виставляється оцінка «незадовільно» (менше 50 балів). У випадку, якщо студент не з'явився на засідання Екзаменаційної комісії захисту, курсової роботи у протоколі зазначається, що він є неатестованим у зв'язку з неявкою на засідання.

У випадках, коли захист курсової роботи (проекту) визнається незадовільним, Екзаменаційна комісія встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу (проект) з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою, у наступному навчальному році.

Підсумковий контроль, форма – екзамен в кінці семестру, комбінований.

Програмові вимоги для складання екзамену з дисципліни:

<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

8. Вимоги до написання і оформлення роботи

Курсова робота – це самостійне наукове дослідження, що забезпечує систематизацію знань студента з певної навчальної дисципліни, виявляє уміння застосувати їх у процесі аналізу конкретних проблем, сприяє розвиткові навичок самостійної навчально-пізнавальної та експериментальної роботи. Вона виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних за час навчання та з метою вироблення умінь застосувати знання для комплексного вирішення фахових завдань.

Курсова робота повинна бути виконана на належному науково-теоретичному рівні.

Курсова робота повинна бути стилістичною, грамотно відредагованою та оформленою відповідно наведеним нижче вимогам. Вона комплектується у такій послідовності:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки
- список використаних джерел;
- додатки.

Бажано, щоб в курсовій роботі знайшли місце власні спостереження, висновки чи пропозиції з даного питання.

Курсова робота виконується на папері формату А4 (210x297 мм). Поля: ліворуч - 30 мм, праворуч - 10 мм, зверху - 15 мм, знизу - 20 мм. При написанні курсової роботи з використанням комп'ютерного набору використовується 1,5 інтервал, шрифт Times New Roman, кегль -14 пт. Обсяг тексту при комп'ютерному наборі складає 30-35 сторінок, а рукописного тексту – 35-40 сторінок.

Заголовки від тексту відділяються зверху та знизу трьома інтервалами. Перенос слів у заголовках не дозволяється. Крапка у кінці заголовку не ставиться. Назва розділів друкується прописними (великими) літерами, параграфів і пунктів — рядковими (малими). Заголовок розділу в тексті розміщується посередині рядка вверху сторінки, параграфу та пункту - з абзацу. Не дозволяється розміщувати заголовок унизу однієї сторінки, а текст починається з наступної.

У процесі написання тексту потрібно виділяти абзаци (1 см).

Оформлення наукового апарату є наочним свідченням уміння студента працювати над літературою та джерелами. Слід робити посилання на кожне запозичене положення чи точку зору. У ході цитування слід звірити текст і дати точний опис джерела, звідки взято цитату. Усі факти, положення, цитати,

підрахунки, використані в курсовій роботі, повинні мати посилання на літературу, що була опрацьована.

Найбільш поширеними є посилання у тексті. У даному випадку посилання оформлюється у скороченому вигляді - береться в дужки. Наприклад: [3; 23], де перша цифра "3" означає номер літературного джерела із списку використаної літератури, а друга — "23" — її сторінку.

Важливою частиною курсової роботи є таблиці та графічні матеріали. Таблиці, у яких систематизована статистична інформація та малюнки, що вміщують різноманітні графічні ілюстрації (діаграми, схеми, графіки), мають позначатися в межах роботи арабськими цифрами, перша з яких відповідає номеру розділу, у якому знаходиться перше посилання на них; розміщуються вони після першого посилання на них у тексті (посилання мають бути на всі таблиці та малюнки). Таблиці та малюнки повинні мати назви, що відповідають їх змісту. Назва таблиці розміщується перед самою таблицею, а назва рисунка – внизу після виконання рисунка.

Розділи повинні відповідати плану роботи.

Схеми, таблиці, рисунки виконуються за розміром стандартної сторінки. Фотоілюстрації вклеюються або виносяться у додатки.

Список літератури оформляється з дотриманням бібліографічних вимог.

У тексті курсової роботи повинні бути зроблені виноски або посилання на використану літературу.

Оформлення наукового апарату згідно ДСТУ 8302:2015

<http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>

Структура курсової роботи

Вступ (3-4 стор), в якому обґрунтовується актуальність обраної теми (її теоретичне і практичне значення для сьогодення), дається короткий огляд наукової літератури з даного питання, аналізується стан розв'язання проблеми на сучасному етапі, ставляться завдання, які необхідно розв'язати в ході виконання роботи.

Під **актуальністю** курсового дослідження слід розуміти важливість аналізованих питань (проблем). Наприклад, актуальність полягає у необхідності глибокого і детального вивчення природних умов та ресурсів Українських Карпат, а також можливостей їх усестороннього раціонального використання в умовах розвитку, збереження та охорони природних комплексів.

Дослідження починають із визначення його об'єкта і предмета. **Об'єкт дослідження** - це відносно самостійна система, яка підлягає теоретичному і практичному аналізу. Наприклад, об'єктом дослідження є населення України.

Предмет дослідження - це частина, елемент об'єкта, що досліджується з певною метою в конкретних умовах. Таким чином, предмет дослідження - це більш вузьке поняття, ніж об'єкт. Об'єкт вивчається (досліджується) на предмет. Наприклад,

предметом дослідження є географічні відмінності статево-вікового складу населення України та демографічних процесів.

Мета - це уявлюваний наслідок дослідницької діяльності людини, результат, якого вона хоче досягти. Метою будь-якої наукової роботи є дослідження певної проблеми, що вирішується через ряд конкретних завдань. Наприклад, метою дослідження є оцінка природних умов Українських Карпат, забезпеченість природними ресурсами регіону та значення раціонального природокористування.

Обов'язковою вимогою до кожної курсової роботи є логічна відповідність теми дослідження його об'єкту, предмету, меті, завданням.

У вступі розкривається **методологічна основа** дослідження, тобто принципи, якими керувався автор, найголовніші першоджерела, що стали теоретичним фундаментом роботи.

Методи дослідження є важливим засобом досягнення його мети і вибираються з урахуванням специфіки поставлених завдань. Найчастіше використовуються (метод вивчення теоретичних джерел, спостереження, бесіда, анкетування, інтерв'ювання, опитування, вивчення результатів навчальної діяльності школярів, аналіз документації, ситуативне моделювання, метод діагностуючих контрольних робіт, констатуючого та формуючого експериментів), картографічний метод, метод моделювання, порівняльно-географічний, метод класифікації та типізації, системного аналізу і синтезу

Курсова робота може відзначатися науковою **новизною**. Не все, що виникає у процесі дослідження, слід вважати справді новим, а лише те, що більш прогресивне, результативне у порівнянні з попереднім, вже відомим.

Теоретичне значення робота матиме, якщо студент подасть власні висновки і узагальнення на основі критичного аналізу наукової літератури, обґрунтує нові поняття, терміни, встановить не відомі досі закономірності навчального процесу і т.п.

Практичне значення наукового дослідження полягає у доцільності використання його результатів на практиці, наприклад, при розробці і плануванні уроків.

Основна частина повинна складатись не менш, ніж з двох розділів.

Перший розділ – теоретична частина роботи, в якій автор викладає результати аналізу літератури з даної проблеми, суть явищ чи процесів, що досліджуються.

Другий розділ – практична частина роботи, в якій описується хід розв'язання завдань дослідження; стан і особливості досліджуваного об'єкту на сучасному етапі; результати, отримані в ході експериментальної чи дослідницької роботи. Підсумком розділу переважно є власні розробки чи рекомендації з вивчення даної проблеми. Другий розділ повинен становити не менше половини обсягу всієї роботи.

В основній частині роботи з вичерпною повнотою розкриваються результати наукового вивчення та власного дослідження проблеми.

Висновки – заключна частина курсового дослідження, в якій підводяться підсумки проведеної роботи, розкривається її значення, перспективи подальшого вивчення проблеми.

Список використаної літератури містить перелік всіх праць, які було опрацьовано при написанні наукового дослідження. Для успішного виконання курсової роботи необхідно проаналізувати не менше десятка наукових праць.

Додатки до курсової роботи становлять необхідні для розкриття теми таблиці, схеми, малюнки, ілюстрації тощо.

9. Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію

наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasylia-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

КУРСОВА РОБОТА (ПРОЕКТ)

з _____
(назва навчальної дисципліни)

на тему _____

Студента (ки) ____ курсу, групи ____
Спеціальності _____

(прізвище та ініціали студента (ки))

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала: _____

Університетська шкала: _____

Оцінка ECTS: _____

Члени комісії: _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)